

PŘEDSEDNICTVO ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU KSČ

177/20

Číslo pořadu: 19

K bodu:

Projev s. A. Novotného na poradě Politického
poradního výboru Varšavské smlouvy v Bukurešti

Příloha III

Text projevu

Předkládá: s. A. Novotný
28. června 1966
Počet listů: 13

urms.

P. U. V.

schvaluje projev
s. A. Novotného
zúčastněn je delegací
k ústřednímu výboru
podle směry

A. ÚV KSČ	Fond:	02/11
	Sv.:	3
	Ar. j.:	3
	Listů:	15

b. 19

Projev s. A. Novotného na poradě Politického porad-
ního výboru Varšavské smlouvy v Bukurešti

J. Kov. - alež del.
může upravit.

J. David - uveš zprávy

Am

- upravitel na dolaj.
NDR; aby zjednotil
PPV; dolaj. P.S.
spíše o 1 bodu (=
Evrop. hřp.) - ano
+ činn. PP na dluh
gas.
- ne může

J. Kov. - ne může / ale až
ne ~~ztratí~~ dluh gas. 2. laj.
a kuds. neal. - evropské

Č.j. P 177

Přijaté usnesení

U s n e s e n í

3. schůze předsednictva ÚV KSČ ze dne 28. června 1966

k bodu 19: Projev s. A. N O V O T N Ě H O na poradu Politické-
ho poradního výboru Varšavské smlouvy v Bukurešti

(s. A. Novotný)

U s n e s e n í :

Předsednictvo ÚV KSČ schvaluje projev s. A. N O V O T -
N Ě H O a zmocňuje delegaci k úpravě vystoupení podle
situace:

Provede: s. A. Novotný

Porada Politického poradního výboru
Varšavské smlouvy v Bukurešti

Soudruzí,

otázky zařazené na program našeho jednání se týká-
jí problémů, které považujeme z hlediska jednotného zájmu
členských zemí Varšavské smlouvy i z hlediska významu pro
bezpečnost naší země a pro naši zahraniční politiku za
velmi závažné. Byli jsme informováni našimi soudruhy mi-
nistry o široké výměně názorů, kterou provedli na příprav-
ných schůzkách. Posoudili jsme výsledky jejich práce v na-
ších vedoucích orgánech a máme za to, že jsou dobrým zákla-
dem pro jednání PPV.

Pokládáme za správné, že ve středu naší pozornosti
na tomto zasedání jsou v podstatě tři otázky: problémy
evropské bezpečnosti, zdokonalení činnosti Varšavské smlou-
vy a americká agrese ve Vietnamu. Je mezi nimi úzká sou-
vislost. Spatřujeme ji v tom, že zájmy našeho boje proti
nebezpečné agresivní linii imperialismu a naše úsilí
o zajištění bezpečnosti v Evropě vyžadují další upevnění
jednoty socialistických zemí a zdokonalení koordinace na-
šeho postupu v rámci Varšavské smlouvy. To pokládáme za
základní hledisko, které vyplývá z hodnocení současné
mezinárodní situace.

Shodujeme se plně v tom, že její zhoršení je způsobeno především zvyšováním agresivních akcí Spojených států amerických. Jsme si pevně vědomi toho, co nám ukládají povinnosti socialistické solidarity s vietnamským lidem a máme za to, že společné vystoupení států Varšavské smlouvy, ostře a energicky odsuzující zločinný postup USA, silně zapůsobí ve světě. Obraz je jasný. Válečná eskalace nepřiblížila USA k jejich cílům. Přes veškerou snahu se jim nedaří ani v NATO slepit frontu na podporu agrese. Domácí podpora Johnsonovy politiky se drobí. Vyjádříme-li za této situace naše jednotné a pevné stanovisko, naše odhodlání i nadále poskytovat vietnamskému lidu účinnou pomoc a podporu v jeho hrdinném boji, zvýšíme smělost a rozhodnost všech, kdož se staví USA na odpor, a povzbudíme ty síly, které v politice USA spatřují jako my vážné ohrožení světového míru. Právě z tohoto hlediska, které je pro mír ve světě prvořadé, má síla, váha a pevnost organizace Varšavské smlouvy funkci nosného pilíře bezpečnosti, a to nejen pro nás, členské státy.

Když jsme se, soudruzi, u příležitosti XXIII. sjezdu KSSS dohodli, že situace vyžaduje, aby z naší strany vyšly nové podněty k zajištění evropské bezpečnosti, vycházeli jsme z toho, že proti imperialistické linii

zostřování mezinárodního napětí je třeba postavit pozitivní program. Soudíme, že návrh Deklarace, který byl pro PPV připraven, je v tomto směru bohatý a přitom strážlivý, realistický a perspektivní. Chci podtrhnout, že volání po takovém programu se ozývá stále hlasitěji i u pracujících v západoevropských kapitalistických zemích. Masy pocítují, že politika NATO se dostává do slepé uličky a že je třeba se ještě energičtěji postavit proti nebezpečí, že evropské státy budou zataženy do imperialistických dobrodružství s ne-
dozírnými následky. Toto poznání roste a proniká i do vládnoucích kruhů řady západoevropských států. To je bezesporu jedna stránka prohlubujících se rozporů v západní koalici.

Neoddělitelně s ní souvisí druhá stránka, jejíž existenci nelze podceňovat. Spočívá v tom, že reakční síly v Evropě se úžeji přimykají k agresivní politice USA a s jejich podporou ve zvýšené míře prosazují politiku protichůdnou zájmům míru a bezpečnosti národů.

V čele těchto reakčních sil stojí NSR. Její zvýšená aktivita je nesporná. Na faktech je možno doložit, že je to aktivita důsledně zaměřená proti zmírnění napětí v Evropě. Jestli je něco nového v kursu západoněmecké vlády, pak jen to, že rozporů v západní alianci hledí využít k posílení vlastních pozic a k zesílenému prosazování nezměněných revanšistických cílů.

Pokládám za správné zdůraznit, že jasná politika a taktika zemí Varšavské smlouvy v tomto uzlovém problému má nadále rozhodující význam pro rozvinutí akcí socialistických zemí a pokrokových a demokratických sil na Západě, směřujících k zajištění evropské bezpečnosti.

Přesvědčili jsme se, že rozhodné vystoupení a vážné varování států Varšavské smlouvy proti snahám spolkové vlády získat přístup k jaderným zbraním podstatně přispělo k tomu, že spojenci NSR zaváhali a že všeobecně vzrostl odpor proti ambicím NSR. Plány na začlenění NSR do integrovaných jaderných sil NATO však nebyly založeny ad acta. Vláda NSR soudí, že se odchodem Francie z vojenské organizace NATO pro ni otvírají nové možnosti. Svědčí o tom závěry z jednání spolkového kancléře v USA i ve Velké Británii i nedávné jednání NATO v Bruselu. Z toho důvodu je na místě, aby z našeho jednání vzešlo vyjádření neméně pevného a jasného stanoviska států Varšavské smlouvy k hrozbě míru. Na Západě si znovu ověří, že plány na atomové vyzbrojení NSR jsou neslučitelné s rozvojem mírové spolupráce mezi evropskými státy.

Pokládáme za důležité, abychom stejně zásadně vyjádřili svůj postoj k otázce hranic v Evropě. Je možno namítnout, že v tomto ústředním bodě politiky socialistických zemí není na Západě nejasností o stanovisku

- 5 -

členských států Varšavské smlouvy. Vystupujeme-li však s novou iniciativou v problematice evropské bezpečnosti, je nutno zdůraznit, že uznání a nedotknutelnost existujících hranic v Evropě je základním východiskem pro zajištění evropské bezpečnosti. Musíme ukázat, že kurs NSR, která trvá na neuznání hranic na východ od svého území, je nejen beznadějný a nerealistický, ale i míru a bezpečnosti všech evropských národů nanejvýš nebezpečný. Z toho vyplývá rozhodnost našeho odporu a nutnost jednoznačně vyložit naši zásadní pozici.

S tím úzce souvisí problém sjednocení Německa. Není náhodou, že se v poslední době v NSR heslo "sjednocení" skloňuje ve všech pádech. Jaké jsou pro to důvody? Západoněmecká vláda staví svou koncepci sjednocení do přímého protikladu k úsilí o zajištění evropské bezpečnosti. Takové postavení problémů jsme vždy rozhodně odmítali a ukazovali, kdo stojí v cestě oprávněným tužbám německého národa. Nechceme se problému sjednocení a budoucnosti německého národa vyhýbat. Je však na místě zdůraznit naši bezvýhradnou podporu NDR, jejíž posilování je naším prvořadým úkolem, a jejím návrhům, které představují jedinou realistickou cestu k mírové budoucnosti německého národa v souladu se zájmy míru a bezpečnosti v Evropě.

Zastavil jsem se u těchto problémů z několika důvodů. Naše hodnocení politiky NSR vyplývá z vlastních zkušeností. Za mírovými gesty vlády NSR nejsou žádné mírové úmysly, neřku-li činy. Jsme ve věci normalizace s představiteli NSR v občasném styku. Nesetkali jsme se s nejmenším náznakem změny v jejich postoji. Tvrdošíjně setrvávají na tzv. právu na výlučné zastupování celého Německa a na Hallsteinově doktríně. Vnucují nám tzv. západobertlínskou doložku a odmítají uznat neplatnost mnichovského diktátu od samého počátku. Často slyšíme rady ze Západu, abychom rozlišovali mezi revanšistickými kruhy a oficiální politikou vlády NSR. Skutečnost je však taková, že spolková vláda v oficiální diplomatické nótě, rozeslané téměř všem státům světa, nezakrytě vystupuje s územními požadavky, tvrdí, že "Německo existuje i nadále v hranicích z 31. prosince 1937". Spolkový kancléř ve svém nedávném dopise ujistil revanšistické vedení, že se nótou spolkové vlády nic nezměnilo na "právu sudetských Němců na vlast a sebeurčení". To všechno dokazuje, že NSR žádá, abychom si vykoupili normalizaci styků s ní opuštěním našich zásadních pozic. Je to požadavek zcela absurdní, zároveň ale poučný pro zjištění, jak si představuje NSR rozvoj styků se socialistickými státy.

- 7 -

Pokládáme za velmi důležité, aby hodnocení evropské situace a návrhy, které učiníme, našly odezvu u těch kruhů v západním Německu, které nesouhlasí s revanšistickou linií politiky spolkové vlády.

Konečně je nesporné, že naše hodnocení dvou tendencí evropského vývoje v jejich vzájemné závislosti a závěry, které z toho vyvozujeme pro zajištění evropské bezpečnosti, jsou v plném souladu s názory a úkoly bratrských komunistických stran kapitalistických zemí západní Evropy. Svědčí o tom porady, které měli jejich představitelé nedávno ve Vídni. Stojí před námi závažný úkol vytvořit společnou platformu zahrnující zahraničně politické kroky i masové akce proti agresivním imperialistickým silám v Evropě, sjednocující širokou frontu pokrokových, demokratických sil na základě konkrétního programu zajištění evropské bezpečnosti.

Deklarace, která vzejde z našeho jednání, poskytne pro náš společný boj programovou platformu, která jasně a otevřeně vyjádří naše názory a cíle a ukáže cesty, jak jich dosáhnout.

Součástí tohoto úsilí je i naše snaha posílit a prosazovat uplatnění zásad mírového soužití ve vztazích mezi evropskými státy s rozdílným společenským zřízením.

Podporujeme všestranný rozvoj vzájemných vztahů mezi evropskými státy včetně celoevropské hospodářské spolupráce v souladu s potřebami zákonitého rozvoje vědeckotechnické revoluce a mezinárodního obchodu. Nepouštíme přitom se zřetelem vytváření a posilování nutných záruk mírového vývoje v Evropě.

Náš jednotný postup v duchu cílů a závazků Varšavské smlouvy je naší velkou předností tváří v tvář rozporům na Západě.

Jedenáct let existence našeho obranného společenství přineslo nezvratné důkazy o jeho významu pro zajištění bezpečnosti socialistických států a pro upevnění míru v Evropě. Současný vývoj v západní Evropě nás opravňuje k tomu, abychom navrhli západoevropským státům a národům řešení, které by zaměnilo existenci vojenských seskupení systémem kolektivní bezpečnosti. Bude to složitý a dlouhodobý proces, směřující k likvidaci NATO a k spolehlivě zajištěnému míru v Evropě. Z toho plyne jednoznačný závěr: takovou perspektivu přiblížíme jen tehdy, jestliže prokážeme nadále neutuchající bdělost vůči všem zastáncům agresivního charakteru a cílů NATO a jestliže jednotně a koordinovaně budeme ovlivňovat desintegrační tendence a posilovat realistické a pokrokové síly na Západě.

Jistě se všichni shodujeme v tom, že dokud není vytvořen účinný systém kolektivní bezpečnosti v Evropě se všemi nutnými zárukami, Varšavská smlouva je nenahraditelným nástrojem pro zabezpečení obrany naší země i ostatních členských států.

Z tohoto hlediska chci především zdůraznit význam a postavení Politického poradního výboru v soustavě orgánů Varšavské smlouvy. Soudíme, že nazrála nutnost objasnit si organizační principy činnosti tohoto vrcholného politického orgánu, jež je povolán k projednávání všech otázek, vznikajících při provádění Varšavské smlouvy. Je třeba plně využívat v zájmu všech členů Varšavské smlouvy možnosti, jež tento orgán poskytuje.

Soudíme, že by nemělo nic stát v cestě tomu, aby byly plněji rozvinuty přirozené funkce PPV. Jednou z nich je jeho rozhodovací pravomoc v otázkách společného zájmu, na nichž se dohodly členské státy. Na uznání a uplatňování pravomocí PPV je závislá účinnost našich společných akcí, zejména v oblasti upevňování obranyschopnosti socialistického společenství. Vycházíme přitom samozřejmě ze zásady rovnosti všech členů a tuto rovnost chápeme na jedné straně jako samozřejmý předpoklad spolupráce mezi socialistickými státy, na druhé straně jako závazek každého z nás respektovat zájmy ostatních.

Dřsavadní praxe i naše nynější porada dokazují, že PPV je nejvhodnějším fórem pro schůzky nejvyšších představitelů členských států Varšavské smlouvy.

Souhlasíme s obecně zastávaným názorem, že příprave porad Politického poradního výboru má být věnována náležitá pozornost a dokumenty a materiály k nim včas rozesílány členským státům.

Jsme pro to, aby mezi našimi státy docházelo ke stále těsnější spolupráci při koordinaci zahraničně politických kroků. Potřebu soustavnějších a dokonalejších konzultací pocítujeme všichni. Jednotné vystupování v závažných mezinárodních otázkách posiluje naše společné pozice a paralyzuje protimírové snahy imperialistických států. Měli bychom proto podniknout konkrétní praktická opatření v tomto směru, zejména poskytnout našim ministrům zahraničních věcí v podobě vhodného ústrojí rámec pro provádění takových konzultací. To platí i o dalším chybějícím článku v dokonaleji fungujícím ústrojí Varšavské smlouvy, jímž je soustavně a dokonale pracující sekretariát.

Naše stanovisko v otázce organizačního a funkčního upevnění Varšavské smlouvy nevychází ze samoučelnosti, nýbrž z konkrétního a střízlivého hodnocení společných potřeb.

Je správné, že Politický poradní výbor na nynější poradě posuzuje ve světle rozhodujících skutečností otázku zdokonalení činnosti organizace Varšavské smlouvy včetně návrhů, směřujících k upevnění Spojených ozbrojených sil. Půjde zejména o vytvoření štábu Spojeného velení - zpočátku s menšími počty - za aktivní účasti funkcionářů všech našich armád. To umožní Spojenému velení vždy vycházet z konkrétní situace a možností každé naší země a z hluboké znalosti jejích ozbrojených sil.

Materiály, předkládané nám v tomto směru k posouzení a ke schválení - Statut o Spojených ozbrojených silách a Protokol o jednání ministrů obrany - jsou podle našeho názoru vhodným základem současného i perspektivního řešení vojenské problematiky Smlouvy.

Naše strana, vláda i lid jsou rozhodnuti použít všechny síly a potenciální možnosti ke společné obraně států - účastníků Varšavské smlouvy proti možné agresi i k zabezpečení vlastní bezpečnosti.

Soudruzi,

dovolte mi, abych závěrem vyslovil přesvědčení, že naše porada dospěje ve všech posuzovaných otázkách ke kladným výsledkům. Ze své strany učiníme vše k tomuto cíli.

Náše společná Deklarace o upevnění míru a bezpečnosti v Evropě bude mít nesporně velký význam pro vzdávání mezinárodního ovzduší v Evropě i ve světě. Povzbudí všechny pokrokové síly, které se zasazují o odvrácení nebezpečí válečného konfliktu, o mírovou spolupráci mezi národy. Přispěje k odhalení a izolaci reakčních sil imperialismu. Zároveň vytýčí pozitivní program našeho společného úsilí v boji proti válečnému nebezpečí, za zajištění bezpečnosti všech evropských národů, za plodnou mírovou spolupráci mezi evropskými státy, za pokrok a mír na celém světě. Uskutečňování tohoto dalekosáhlého programu bude vyžadovat, abychom se častěji spolu radili, vyměňovali si názory a zkušenosti a dohadovali se o dalším postupu. Soudružská spolupráce na půdě Varšavské smlouvy bude nejúčinnější cestou k dosažení našich cílů.